

teti. Egyik a 8. lapon található. Itt Gockler azt a közismert adatot, hogy Basedow mézes-kalácsból készült betűkőn tanította meg a gyermekeket olvasásra, szükségesnek látta dr. Kiss Áron neveléstörténetének 1880. évi 4. kiadásából meríteni, amit nem azért említek, mintha ezen utóbb nevezett mű érdemeit csökkenteni kívánnám, hanem mert fölötte csodálatosnak látszik, hogy Gockler úr az egész 400 oldalas kötetben, mely tele van idézetekkel, csak épen ezt az egyetlen magyar munkát említi, s ezt se valamely elvi okból, hanem hogy oly adatot vegyen belőle, melyet bármely külföldi pädagogiai történetben is feltalált volna.* A másik hely (a 127. lapon) Arany János Fülemléjének tartalmi ismertetése a végből, hogy Herbartnak egyik praktikus eszméjét, a jog eszméjét illusztrálja. Vajjon a francia olvasó közönség ezt a példát eléggé méltatni fogja-e, s általában odaillik-e a tárgyhoz, most nem vitatom. Csak azt a kérdést vetem fel, hogy, ha már Herbarttal kapcsolatban magyar költőt idézett Gockler úr a franciáknak, miért nem említette művében, Herbart pädagogiájának elágazásait és hatásait ismertetve, azt a nem kicsinyelhető tényt is, hogy e rendszernek Magyarországon voltak és vannak hívei; hogy az ország középiskoláiban számos tanár működik, kik ismerik, méltatják és a viszonyok korlátai közt nem egy eljárásukban követik is Herbartot, s hogy gimnáziumi tantervünk és utasításaink is — bármily átalakuláson mentek keresztül — abban a didaktikai eszmekörben gyökereznek, mely Herbart nevéhez fűződik. Jól esett volna nekünk magyaroknak legalább egy pár sornyi megemlékezés a francia tudósközönségnek szánt műben, mely egyébiránt szorgalmas tanulmányt élvezetes előadással egyesít, s Herbart tanainak ismeretét francia földön bizonyára jelentékeny mértékben terjeszteni fogja.

Fináczy Ernő.

★

Deuxième congrès international de l'éducation physique de la jeunesse : Règlement et rapports préliminaires.

1900-ban nemzetközi testnevelési kongresszust tartottak Párisban, mely többek között megalakította az állandó nemzetközi testnevelési bizottságot is, melynek elnöke a hirneves Mosso. Ez a bizottság, melyben Magyarországnak (Kovács Rezső személyében) és Ausztriának külön képviselője van, hívta össze Liège-be a II. nemzetközi

* Ilyen kisebb, módszerbeli fogvatkozások másutt is találhatók, péld. mikor egyes munkáknak régi kiadásait használja, vagy mikor Wolff Keresztély egy művét így idézi: Chr. Wolff: Psychologia empirica.

testnevelési kongresszust, mint ahogy egy rövid híradás ezen a helyen (6—7 füz. 422. lap) már jelezte.

Az előttem fekvő, 118 lapra terjedő füzet azonban több egy alkalmi közleménynél, mert egész sorát tartalmazza az 1900-iki s a mostani kongresszus elé terjesztett dolgozatoknak, melyek csaknem az összes európai államokat felölelik. Így honi szerzőktől eredeti cikkeket találunk Anglia, Japán, Spanyolország, Svájc, Románia és Dánia testi neveléséről, míg a Magyarországról szóló néhány soros semmit mondó közleményt egy párisi asszony, Mme Kaufmann, írta a párisi világkiállítás magyar csoportjának szemlélése alapján. Ezeknek a dolgozatoknak egynémelyike teszi a füzetet a szakember előtt becesség s még a laikust is meggyőzi arról, hogy a testi kultúra ma már az összkulturának elengedhetetlen és nélkülözhetetlen része.

Sorban és terjedelemben első helyen áll a magyar származású *Demény* értekezése, mely a kérdést mai állásában s összes vonatkozásaiban felöleli. Több szerző fejtegeti a nők testgyakorlásának fontosságát és annak szükséges voltát, hogy a mozgalomnak a szülők táborát is meg kell nyerni, amire nézve az ú. n. *Société des parents éducateurs*, vagyis a «nevelő szülők egyesületei» ígérkeznek eredményeseknek. Mások az úzás, a vívás s a svéd torna mellett törnek lándsát, a főiskolai ifjúságot rendszeres testgyakorlással szeretnék foglalkoztatni s a tornatanítók intenzivebb és modernebb képzésére testnevelési főiskolákat (*Ecole supérieure ou Académie de gymnastique*) terveznek. Felette tanulságos és követésre méltó példát ad az antwerpeni tanítóság, mely több szakértő orvos bevonásával 1904-ben külön testnevelési kört alakított, ahol tanítók és tanítónők a testgyakorlatoknak elméletével és gyakorlatával foglalkoznak. Itt találkozunk azzal a jogos s az amerikai intézetekben rendszeresített követeléssel, hogy a tornatanítók képzésében közreműködő orvos maga is gyakorló tornász legyen, mert bonc- és élettani előadásai csakis így lesznek valóban eredményesek. Említsük fel végül Kemény Ferencnek «A testi nevelés filozófiájának kísérlete» c. dolgozatát, melyben a szerző két lapon több idevágó tételt állít fel.

Mindent összevéve: irányban, tartalomban és értékben különböző közlemények gyűjteménye ez, melytől azt az egy érdemet senki sem vitathatja el, hogy a látókört tágtíják s további gondolkozásra buzdítanak.

kf.

★